

Saługa, Bronisław

Sesja w Kwidzynie

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1, 117-118

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bronisław Satuda

SESJA W KWIDZYNIE

W dniach 1—3 września 1979 roku w Kwidzynie odbyła się uroczysta sesja, upamiętniająca 40 rocznicę wybuchu II wojny światowej oraz aresztowania uczniów, profesorów i pracowników Polskiego Gimnazjum w Kwidzynie. Uczestnicy sesji byli gośćmi kwidzyńskiego Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego, które jest gospodarzem zabytkowego budynku byłego Polskiego Gimnazjum.

Program przewidywał kilka luźno z sobą powiązanych uroczystości; akcentem dominującym i niejako ujednocającym całość obchodów było przypomnienie daty 25 sierpnia 1939 roku — dnia likwidacji przez hitlerowców jedynej w byłych Prusach Wschodnich polskiej szkoły średniej.

1. Zjazd uczniów Gimnazjum Polskiego w Kwidzynie (1 IX 1979).

Spośród 144 uczniów i 13 profesorów aresztowanych 25 sierpnia 1939 roku w gmachu Gimnazjum po czterdziestu latach spotkało się 44 uczniów (poległy lub zmarły 33 osoby) i trzech profesorów Polskiego Gimnazjum: Władysław Gębik — dyrektor, wykładowca chemii i biologii, Leon Kauczor — nauczyciel muzyki oraz Piotr Tatera — nauczyciel wychowania fizycznego. Wszyscy trzej w uznaniu zasług 3 września 1979 roku zostali udekorowani wysokimi odznaczeniami państwowymi.

Uczestnicy zjazdu otrzymali powielone materiały, dotyczące losów uczniów Polskiego Gimnazjum, aresztowanych w 1939 roku. Jak się okazuje, mimo poszukiwań, które trwają już cztery dziesiątki lat, w dalszym ciągu brak jakiegokolwiek wiadomości o 59 osobach, w tym także żyjących. Oto bowiem — ku zaskoczeniu zebranych — na zjazd przybył mieszkający od 1945 w kraju Władysław Ostrycharczyk (Wrocław), który o kolejnym spotkaniu Kwidzycianaków dowiedział się przypadkowo z komunikatu w „Trybunie Ludu”. Mimo iż natychmiast wsiadł do pociągu, do Kwidzyna dotarł z dwudniowym opóźnieniem.

Uczestnicy zjazdu uchwalili postulat zebrania i opublikowania w przyszłości słownika biograficznego profesorów i uczniów Polskiego Gimnazjum w Kwidzynie. Makietę takiego wydawnictwa, dotyczącego Złotowszczyzny, opracowaną pod kierunkiem dr. Władysława Gębika przez Tadeusza Kabatka, przedłożono zebrany w postaci maszynopisu powielonego i poddano pod dyskusję.

Przedstawiciel Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie oraz pracownik Redakcji Magazynów i Reportaży Programu III Polskiego Radia w Warszawie w czasie trwania zjazdu nagrywali wspomnienia wychowanków Polskiego Gimnazjum, dotyczące ich losów w czasie II wojny światowej oraz działalności w Polsce Ludowej. Zdobyte materiały

po opracowaniu zostaną zdeponowane w dziale zbiorów specjalnych biblioteki Ośrodka Badań Naukowych w Olsztynie.

Dnia 2 września w sali kameralnej Miejskiego Ośrodka Kultury uczestnicy zjazdu spotkali się z członkiem Rady Państwa PRL — dr. Edmundem Janem Osmańczykiem.

2. Sympozjum popularnonaukowe nt. „Polityka Niemiec hitlerowskich wobec Polaków ze szczególnym uwzględnieniem losów szkolnictwa polskiego na Powiślu” (2 IX 1979).

W programie konferencji, jak należało się spodziewać, poczesne miejsce zajmowała problematyka gimnazjum kwidzyńskiego. Dr Władysław Gębik (Olsztyn) wygłosił referat *Pierwsza zbrodnia hitlerowskich Niemiec na dzieciach polskich w przeddzień II wojny światowej*, mgr Władysław Brzeziński (Kołobrzeg) opracował komunikat *Losy byłych uczniów Polskiego Gimnazjum w Kwidzynie*, pochodzących z V Dzielnicy Związku Polaków w Niemczech (bytowskie, złotowskie, babimojskie), a dr Teresa Wróblewska (Toruń) przedstawiła opracowanie pt. *Dorobek Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego w Kwidzynie*.

Kwidzyńskie Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego jest godnym kontynuatorem tradycji Polskiego Gimnazjum. Wystarczy wspomnieć z pietyzmem urządzoną izbę pamiątek, przejście niektórych obrzędów, kulturowanych przed 1939 rokiem (np. chrzest wodą z Wisły najmłodszego rocznika uczniów na znak przyjęcia do społeczności szkolnej) czy utrzymywanie żywych kontaktów z dr. Władysławem Gębikiem, dyrektorem zlikwidowanego przez hitlerowców Polskiego Gimnazjum, oraz z jego wychowankami. Ponadto zgodnie z tradycjami zapoczątkowanymi przed 1939 rokiem działa tu szeroko rozbudowany samorząd uczniowski.

3. Wojewódzka inauguracja roku szkolnego 1979/1980 (3 IX 1979).

Centralnym punktem uroczystości, w której wzięły udział poczty sztandarowe wszystkich szkół średnich z obszaru województwa elbląskiego, była dekoracja Zespołu Szkół Ogólnokształcących miasta Kwidzyna Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. W ten sposób uhonorowano bohaterstwo i zasługi nauczycieli i uczniów Polskiego Gimnazjum oraz wysoko oceniono sukcesy i trud pedagogów kwidzyńskich szkół średnich, pracujących nad odbudową i rozwojem szkolnictwa i oświaty po roku 1945. Wrażenie nieprzerwanej ciągłości między tym, co było a dniem dzisiejszym zostało spotęgowane odśpiewaniem przez chór szkolny hymnu Kwidzynaaków, w obecności między innymi Władysława Gębika, autora słów tej pieśni i twórcy melodii, Leona Kauczora.

Czterdziestą rocznicę likwidacji przez Niemców Polskiego Gimnazjum upamiętniono wybiciem okolicznościowego medalu. Awers medalu przedstawia stylizowany budynek Polskiego Gimnazjum z podpisem GIMNAZJUM POLSKIE 1937 LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. ST. ŻEROMSKIEGO W KWIDZYNIE, na rewersie widnieje roślina i napis 40 ROCZNICA LIKWIDACJI GIMNAZJUM POLSKIEGO W KWIDZYNIE 1939—1979.